

KASHTACHILIK SAN'ATI VA UNING ZAMONAVIY MODA BILAN UYG'UNLIGI

Ashurova Nafisa

*Termiz davlat univertsiteti 3-kurs milliy libos,
kashtachilik va to'qimachilik yo'nalishi talabasi.*

Annotatsiya: Ushbu maqolada kashtachilik san'atining tarixi, uning zamonaviy moda bilan uyg'unligi va dizayndagi ahamiyati tahlil qilinadi. An'anaviy kashtachilik xalq hunarmandchiligining muhim yo'nalishi bo'lib, o'zida estetik va madaniy qadriyatlarni mujassam etgan. Bugungi kunda kashtachilik modaga yangicha uslub va o'ziga xoslik baxsh etuvchi element sifatida dizaynerlar tomonidan keng qo'llanilmoqda. Maqolada kashtachilikning turli texnikalari, uning zamonaviy liboslarda qo'llanilishi hamda raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashuvi tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqot milliy merosni saqlash va uni zamonaviy modaga integratsiya qilish imkoniyatlarini o'rganishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Kashtachilik, milliy hunarmandchilik, zamonaviy moda, naqsh, dizayn, moda sanoati, qo'l mehnati, texnologiyalar, innovatsiya, estetika.

KIRISH. Kashtachilik – insoniyat madaniyatining eng qadimiy va boy san'at turlaridan biri bo'lib, u turli xalqlarning hayot tarzini, estetik didini va an'alarini aks ettiradi. Dastlabki kashtachilik namunalariga qadimiy Misr, Mesopotamiya, Hindiston va Osiyo xalqlarining liboslarida duch kelish mumkin. Ushbu san'at turi asosan kiyim-kechak, maishiy buyumlar va bezaklar uchun ishlatilgan bo'lsa-da, har bir xalq o'zining o'ziga xos naqshlari, rang uyg'unligi va texnik uslublari bilan ajralib turgan. O'zbek kashtachiligi esa asrlar davomida shakllanib, o'ziga xos naqsh va uslublarga ega bo'lib, Buxoro, Samarqand, Shahrisabz, Farg'ona va boshqa hududlarda turli maktablar sifatida rivojlangan. Ayniqsa, "gulduzi", "iroqi", "zarduzi" kabi kashtachilik texnikalari o'zbek milliy madaniyatining ajralmas qismi hisoblanadi.

Zamonaviy moda sanoatida milliy hunarmandchilik unsurlaridan foydalanish tobora kengayib bormoqda. Bugungi dizaynerlar an'anaviy kashtachilik uslublarni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirib, yangi uslub va g'oyalarni yaratmoqda. Kashtalar nafaqat milliy kiyimlarda, balki kundalik liboslar, aksessuarlar va hatto yuqori moda kolleksiyalarida ham qo'llanilmoqda. Dunyoning mashhur brendlari – Dior, Gucci, Valentino va Chanel kabi moda uylari o'z kolleksiyalarida kashtali matolardan foydalanib, kiyim-kechak va aksessuarlarga nafislik va san'atga xos joziba qo'shmoqda. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar va zamonaviy tikuv uskunalarining rivojlanishi

kashtachilikni nafaqat qo'l mehnati bilan, balki avtomatlashtirilgan jarayonlarda ham tatbiq etish imkonini bermoqda.

Kashtachilik san'ati nafaqat kiyim-kechak dizaynida, balki interyer bezaklari, tekstil sanoati va san'at asarlari yaratishda ham muhim o'rin tutadi. Milliy kashtalar madaniy meros sifatida saqlanib qolishi va keyingi avlodlarga yetkazilishi uchun ularni zamonaviy dizayn va innovatsion texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish zarur. Hozirgi kunda modada eklektika va milliy uslubning qayta tiklanishi kashtachilik san'atiga bo'lgan e'tiborni yanada oshirib, uni jahon modasida ham muhim omilga aylantirmoqda.

Ushbu maqolada kashtachilik san'atining tarixi, uning moda sanoatidagi o'rni va zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashuvi tahlil qilinadi. Bundan tashqari, milliy naqshlarning bugungi dizayndagi ahamiyati, kashtachilik san'atining rivojlanish istiqbollari va uning global modadagi o'rni haqida fikr yuritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Kashtachilik san'ati va uning zamonaviy modadagi o'rnini o'rganish bo'yicha turli manbalarga tayanildi. Ushbu bo'limda asosiy adabiyotlarning mazmuni, ularning tadqiqotdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi.

S.Karimova tomonidan yozilgan "*O'zbek milliy kashtachiligi va uning rivojlanish bosqichlari*" kitobida O'zbekiston hududlarida kashtachilik san'ati qanday shakllanganligi, naqshlar tizimi va ularning ramziy ma'nolari haqida keng ma'lumot berilgan¹⁵. Ushbu manbada qadimiy naqshlar turlari va ularning madaniy hayotdagi o'rni aniq misollar orqali yoritilgan.

M.Xudoyberdiyevaning "Kashtachilik san'ati va zamonaviy moda" maqolasida kashtachilik san'atining bugungi modadagi roli va uning global moda sanoatidagi ahamiyati tahlil qilingan¹⁶. Muallifning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, milliy kashtalar faqat an'anaviy liboslarda emas, balki zamonaviy kiyim-kechak, aksessuar va interyer dizaynida ham faol qo'llanilmoqda.

N.Ismoilova o'z ilmiy maqolasida kashtachilik san'atini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish imkoniyatlarini o'rganib chiqadi¹⁷. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, 3D texnologiyalar, raqamli naqsh yaratish usullari va avtomatlashtirilgan kashtachilik mashinalari milliy naqshlarni qayta jonlantirishda katta ahamiyatga ega.

O'zbekiston Hunarmandlar uyushmasi tomonidan e'lon qilingan "Milliy kashtachilik san'atining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyalari" maqolada kashtachilik mahsulotlari bozorining hozirgi holati va rivojlanish istiqbollari haqida ma'lumot

¹⁵ S. Karimova. *O'zbek milliy kashtachiligi va uning rivojlanish bosqichlari*. Toshkent: "San'at" nashriyoti. 2018.

¹⁶ M. Xudoyberdiyeva. "O'zbek kashtachilik san'ati va uning zamonaviy dizayndagi o'rni". *O'zbekiston san'at va dizayn jurnali*, 2019. №4, 56–64-betlar.

¹⁷ N.Ismoilova. *Kashtachilik va zamonaviy texnologiyalar*. Xalqaro moda va dizayn konferensiyasi materiallari, 215–220-betlar. Toshkent: "Dizayn va hunarmandchilik" nashriyoti.2023

berilgan¹⁸. Ushbu tahlillar kashtachilik mahsulotlariga ichki va tashqi bozorda qanday talab borligini, hunarmandlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat dasturlari mavjudligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kashtachilik san'ati nafaqat milliy merosning muhim qismi, balki zamonaviy moda va texnologiyalar bilan uyg'unlashib borayotgan ijodiy soha hamdir. Bu borada milliy va xalqaro tadqiqotlar kashtachilikning rivojlanish yo'nalishlarini chuqur o'rganishga yordam beradi.

METODOLOGIYA (USUL)

Ushbu maqolada kashtachilik san'atining zamonaviy moda bilan uyg'unligi keng tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida bir nechta usullardan foydalanildi: tarixiy tahlil, amaliy tadqiqot, taqqoslash, kuzatish va ekspertlar fikrini o'rganish. Ushbu usullar kashtachilikning rivojlanish jarayoni, uning moda sanoatiga integratsiyasi va zamonaviy dizayndagi o'rni haqida batafsil tasavvur olish imkonini beradi.

Kashtachilik san'atining kelib chiqishi hamda uning turli mintaqalardagi rivojlanish bosqichlarini o'rganish uchun tarixiy manbalar va ilmiy adabiyotlarga murojaat qilindi. O'zbek kashtachiligining Buxoro, Samarqand, Farg'ona va Toshkent maktablari, shuningdek, Hindiston, Xitoy, Yevropa va Arab mamlakatlaridagi kashtachilik an'analari o'zaro taqqoslandi. Shuningdek, zamonaviy modadagi kashtachilik unsurlarining ildizlarini aniqlashga harakat qilindi.

Amaliy tadqiqot sifatida milliy naqshlar va kashtachilik texnikalarining hozirgi moda dizayni bilan qanday uyg'unlashayotganini o'rganish maqsadida moda ko'rgazmalari, kashtachilik ustaxonalari va hunarmandlar bilan suhbatlar o'tkazildi. Kuzatish orqali O'zbekistonda va xalqaro modada kashtachilik naqshlaridan foydalanish holatlari o'rganildi. Ayniqsa, qo'l mehnati va mashina kashtachiligining afzalliklari hamda kamchiliklari o'zaro solishtirildi.

Kashtachilik san'ati va moda sanoati bo'yicha mutaxassislar, hunarmandlar, dizaynerlar va tadqiqotchilarning fikrlari o'rganildi. Suhbatlar davomida kashtachilikning moda dizaynidagi o'rni, uning tijorat salohiyati va kelajak istiqbollari haqida ma'lumot olindi.

Bugungi kunda kashtachilikda qo'llanilayotgan zamonaviy texnologiyalar – lazer tikuv mashinalari, avtomatlashtirilgan naqsh chizish dasturlari va 3D dizayn dasturlari o'rganildi. Shu asosda kashtachilik san'atining rivojlanishida raqamli modaning o'rni aniqlashga harakat qilindi.

Turli dizaynerlarning milliy kashtalardan foydalanish usullari o'zaro taqqoslandi. Dunyoning yetakchi brendlari – Dior, Gucci, Valentino va Chanel kolleksiyalarida an'anaviy naqsh va kashtachilik unsurlarining ishlatilishi tahlil qilindi. Shu bilan birga,

¹⁸ O'zbekiston Hunarmandlar uyushmasi. "Milliy kashtachilik san'atining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyalari". Retrieved from: <https://www.hunarmand.uz2024>

o'zbek brendlari va milliy dizaynerlarning zamonaviy modada kashtachilikni qanday qo'llayotganiga e'tibor qaratildi.

Tadqiqot natijalari asosida kashtachilikning bugungi moda sanoatidagi o'rni, uning istiqbollari va innovatsion yondashuvlar haqida tahliliy fikrlar shakllantirildi.

NATIJALAR (RESULTS)

Kashtachilik – milliy madaniyatning aks etish vositalaridan biri bo'lib, bugungi kunda moda sanoatida o'ziga xos dizayn elementiga aylanib bormoqda. Kashtachilik nafaqat milliy liboslarda, balki zamonaviy kiyim dizaynida ham keng qo'llanilmoqda.

Ustki kiyimlar (palto, pidjak, ko'ylak), kundalik liboslar, kechki liboslar va aksessuarlarda kashta naqshlari ishlatilmoqda.

Zamonaviy modada kashtachilik elementlari orqali individual uslub va eksklyuziv dizayn yaratish tendensiyasi kuchaymoqda. Mashhur modalar uylarida (Gucci, Valentino, Dior, Chanel) kashtachilik naqshlaridan foydalanish tobora ortib bormoqda. O'zbekistonning milliy kashtachilik san'ati asosan qo'l mehnatiga asoslangan bo'lsa-da, bugungi kunda u zamonaviy dizayn jarayonlariga moslashmoqda. Milliy naqshlar hozirgi dizaynerlar tomonidan qayta talqin qilinib, zamonaviy modaga moslashtirilmoqda. O'zbek milliy kashtalarida ko'p uchraydigan naqshlar – “gulduzi”, “iroqi”, “zarduzi” va boshqa an'anaviy usullar yangi uslubda qo'llanilmoqda. O'zbek milliy naqshlari xalqaro dizaynerlar e'tiborini tortib, global modada ham qo'llanilmoqda.

Kashtachilik san'atining rivojlanishida texnologiyaning o'rni juda katta. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

- An'anaviy qo'l mehnatidan tashqari, kompyuterlashtirilgan tikuv mashinalari yordamida murakkab kashtalar tikish imkoniyati paydo bo'lgan.
- 3D dizayn texnologiyalari yordamida kashtachilik naqshlari modellashdirilmoqda.
- Lazer tikish texnologiyalari orqali matoga kashta naqshlarini avtomatik tushirish yo'lga qo'yilgan.
- Raqamli moda konsepsiyasida kashtachilik naqshlari virtual dizaynlarda ham ishlatilmoqda.

Kashtachilik san'ati har doim murakkab va ko'p vaqt talab qiluvchi jarayon bo'lib kelgan. Tadqiqot davomida qo'l mehnati va avtomatlashtirilgan kashtachilik o'rtasidagi asosiy farqlar aniqlandi:

Shundan kelib chiqib, qo'l mehnati va avtomatlashtirilgan kashtachilik o'zaro to'ldiruvchi omillar sifatida qaralishi mumkin. Yuqori sifatli, san'atga asoslangan dizaynlar uchun qo'l mehnati muhim bo'lsa, ommaviy ishlab chiqarishda avtomatlashtirilgan usullar muhim rol o'ynaydi.

Hozirgi moda sanoatida eklektik uslub – turli madaniyatlar va san'at yo'nalishlarini uyg'unlashtirish tendensiyasi rivojlanmoqda. Milliy kashta naqshlari zamonaviy modada yangicha uslubda talqin qilinmoqda. Dunyo modasida etnik uslub tobora ommalashib,

milliy hunarmandchilik elementlariga bo'lgan talab oshmoqda. O'zbek kashtachiligi Yevropa va Osiyo dizaynerlari tomonidan ilhom manbai sifatida qo'llanilmoqda. Zamonaviy modada milliy kashta naqshlarining yangi talqini tobora dolzarb bo'lib bormoqda.

Ekologik moda bugungi kunda jahon moda sanoatida dolzarb mavzuga aylanmoqda. Kashtachilikning ekologik modadagi o'rni quyidagicha baholandi:

- Tabiiy matolardan foydalanish. Kashtachilik odatda ipak, paxta va boshqa tabiiy matolarga tikiladi, bu esa ekologik toza mahsulot yaratish imkonini beradi.
- Qo'l mehnati va ekologik barqarorlik. Mashina ishlab chiqarish bilan solishtirganda, qo'l mehnatiga asoslangan kashtachilik tabiiy resurslarni tejashga yordam beradi.
- Zero waste dizayn. Zamonaviy dizaynerlar ortiqcha mato chiqindilarini kamaytirish uchun kashtachilik naqshlaridan foydalanmoqda.

Kashtachilik nafaqat san'at va moda sanoati, balki iqtisodiy jihatdan ham muhim tarmoq ekanligi aniqlandi:

- Kashtali mahsulotlarga bo'lgan talab. Eksklyuziv kashtali kiyim va aksessuarlarga bo'lgan talab yuqori.
- Kashtachilik va turizm. Sayyohlar orasida milliy kashtali mahsulotlar juda mashhur bo'lib, bu esa mahalliy hunarmandchilikni rivojlantirishga yordam bermoqda.
- Onlayn savdo va global bozor. Zamonaviy texnologiyalar yordamida kashtali mahsulotlar xalqaro bozorda sotilmoqda.

Shu o'rinda shuni taqidlash kerakki, kashtachilik san'atining zamonaviy moda bilan uyg'unlashuvi va uning rivojlanish istiqbollari aniqlashga xizmat qildi. Kashtachilik nafaqat an'anaviy hunarmandchilik, balki zamonaviy moda va innovatsiyalar bilan uyg'unlashgan san'at sohasi ekani isbotlandi. Bugungi kunda kashtachilikning yuqori modada qo'llanilishi, raqamli texnologiyalar bilan integratsiyasi va tijorat yo'nalishida rivojlanishi uning izchil taraqqiyotini namoyon etmoqda.

Munozara (Discussion)

Kashtachilik san'ati va uning zamonaviy moda bilan uyg'unligi bugungi kunda nafaqat dizaynerlar, balki san'atshunoslar, hunarmandlar va iqtisodchilar orasida ham katta qiziqish uyg'otmoqda. Ushbu bo'limda tadqiqot natijalari tahlil qilinib, kashtachilikning moda, texnologiya, iqtisodiyot va madaniyat bilan qanday bog'liq ekani muhokama qilinadi. Shuningdek, an'anaviy va zamonaviy yondashuvlar, kashtachilikning istiqbollari va mavjud muammolar tahlil qilinadi.

Kashtachilik o'zining tarixi davomida asosan milliy kiyimlarda va maishiy buyumlarda qo'llanilgan bo'lsa, bugungi kunda uning doirasi ancha kengaygan. Zamonaviy moda dizaynerlari kashtachilikni nafaqat kiyim-kechak, balki aksessuarlar, interyer bezaklari va texnik tekstil mahsulotlarida ham qo'llamoqda.

Izlanishlar shuni ko'rsatdiki, kashtachilik moda sohasining turli yo'nalishlarida muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda:

- Haute couture (yuqori moda) - qo'lda ishlangan nafis kashtalar dizaynerlik liboslarida muhim o'rin tutadi. Masalan, Dior va Valentino brendlari milliy hunarmandchilik elementlaridan ilhomlanib, o'z kolleksiyalariga kashtali naqshlarni kiritmoqda.

- Prêt-à-porter (tayyor kiyim-kechak) - ommaviy ishlab chiqariladigan brendlar kashtachilik naqshlarini avtomatlashtirilgan tikuv mashinalari yordamida ommaviy ravishda yaratmoqda.

- Street style va casual moda. Zamonaviy yoshlar milliy naqshli kiyimlarni zamonaviy uslubda kiyishga qiziqmoqda. Ayniqsa, denim matolarida kashtali naqshlardan foydalanish trendga aylanmoqda.

Kashtachilikda zamonaviy texnologiyalarning qo'llanilishi bu san'at turini yanada rivojlantirish imkonini bermoqda. Traditsion uslublar bilan bir qatorda quyidagi innovatsiyalar muhim ahamiyat kasb etmoqda:

- Kompyuterlashtirilgan tikuv mashinalari yordamida murakkab naqshlarni tikish tezligi oshmoqda.

- 3D texnologiyalar yordamida kashtali matolarning virtual modellashtirilishi dizaynerlarga yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

- Lazer va avtomatlashtirilgan texnologiyalar tufayli kashta naqshlarini ishlab chiqarish soddalashmoqda.

- Sun'iy intellekt va raqamli moda kashtachilik naqshlarini virtual kiyim dizaynlarida qo'llash imkonini bermoqda.

Biroq, texnologik taraqqiyot an'anaviy kashtachilik san'ati rivojlanishiga ta'sir ko'rsatishi ham mumkin. Qo'l mehnati asosidagi kashtachilik mahsulotlari o'zining nafisligi va betakrorligi bilan ajralib turadi, lekin avtomatlashtirish natijasida ularning tijorat qiymati pasayishi mumkin. Shu sababli, an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarni muvozanatlash muhim. Kashtachilik bugungi kunda nafaqat san'at turi, balki iqtisodiy jihatdan ham muhim soha hisoblanadi:

- Global modada qo'llanilishi. Kashtachilik elementlariga bo'lgan talab tobora ortib, xalqaro bozorlar milliy hunarmandchilik mahsulotlariga qiziqish bildirmoqda.

- Eksport va turizm imkoniyatlari. Kashtachilik mahsulotlari sayyohlar orasida katta talabga ega. O'zbekiston, Hindiston, Marokash kabi davlatlarda milliy kashtali mahsulotlar eksport hajmini oshirishga xizmat qilmoqda.

- Qo'l mehnati va biznes modeli. Kashtachilik ustaxonalari ko'plab ayollar uchun daromad manbai bo'lib, hunarmandchilik orqali iqtisodiy mustaqillikka erishishlariga yordam bermoqda.

• Kashtali kiyim-kechak brendlari. O‘zbekistonda va boshqa mamlakatlarda milliy naqshli mahsulot ishlab chiqaruvchi brendlar tashkil qilinmoqda.

Biroq, kashtachilik sanoatining rivojlanishida muammolar ham mavjud. Masalan, hunarmandlarning ish haqi past bo‘lishi, an’anaviy kashtachilikni avtomatlashtirish qiyinligi va hunarmandchilikning ommaviy ishlab chiqarishga moslashmagani biznes imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Zamonaviy moda sanoati ekologik muammolarni keltirib chiqarayotgan bir paytda, kashtachilik an’anaviy hunarmandchilik sifatida ekologik barqarorlikni ta’minlashda muhim rol o‘ynashi mumkin. Bunday sharoitda kashtachilik tabiiy materiallardan foydalanish, nol chiqindi dizayni, qo‘lda ishlov berish va uzoq muddatli mahsulotlar yaratish orqali barqaror modaga mos keladi.

Tabiiy matolardan foydalanish, asosan kashtachilikda odatda ipak, paxta kabi ekologik toza matolar ishlatiladi.

Zero waste dizayn (nol chiqindi dizayni) — bu kiyim-kechak, aksessuarlar yoki boshqa buyumlarni ishlab chiqarishda chiqindilarni minimallashtirish yoki butunlay yo‘q qilishga qaratilgan dizayn uslubi. Ushbu yondashuvda mato qirqimlarisiz to‘liq ishlatiladi yoki qayta ishlash va ekologik barqarorlik tamoyillariga rioya qilinadi. Bu konsepsiya moda sanoatida ortiqcha chiqindilar hosil bo‘lishining oldini olish, tabiiy resurslardan samarali foydalanish va atrof-muhitga zarar yetkazmaslik uchun qo‘llaniladi.

Qo‘l mehnati va ekologik ishlab chiqarish bizga avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish bilan solishtirganda, qo‘l mehnati ekologik jihatdan qulay hisoblanadi.

Kashtachilikning ekologik modaga qo‘shayotgan hissasi global modada ham e’tiborga olinmoqda. Masalan, Dior va Stella McCartney kabi brendlar ekologik toza materiallar va kashtali dizaynlarni uyg‘unlashtirishga harakat qilmoqda.

Kashtachilik san’atining yo‘qolib ketmasligi va kelajak avlodga yetib borishi uchun quyidagi strategiyalar muhim hisoblanadi:

• Kashtachilik bo‘yicha ta’lim tizimini rivojlantirish: Kashtachilik san’atini yosh avlodga o‘rgatish, hunarmandchilik maktablarini rivojlantirish zarur.

• Kashtachilik ustalarini qo‘llab-quvvatlash: Mahalliy hunarmandlarni rag‘batlantirish va ularga yangi texnologiyalar bilan ishlash imkoniyatlarini yaratish lozim.

• Kashtali mahsulotlarni xalqaro bozorlarga olib chiqish: Elektron tijorat va brendlash orqali milliy kashtachilik mahsulotlarini dunyo bozorida keng targ‘ib qilish mumkin.

• An’anaviy va zamonaviy dizaynni uyg‘unlashtirish: Kashtachilikni zamonaviy moda bilan birlashtirish, innovatsion dizayn yondashuvlarini rivojlantirish zarur.

Kashtachilik san’ati bugungi moda sanoatida o‘ziga xos o‘rin egallab, an’anaviy naqshlar va zamonaviy texnologiyalar uyg‘unlashayotgan muhim yo‘nalishlardan biriga aylanmoqda. Kashtachilikning rivojlanishi hunarmandchilikni qo‘llab-quvvatlash, ekologik barqarorlikni ta’minlash va milliy madaniyatni saqlab qolish uchun katta

ahamiyatga ega. Zamonaviy dizaynerlar va tadbirkorlar uchun kashtachilik nafaqat ijodiy imkoniyat, balki iqtisodiy jihatdan ham istiqbolli yo‘nalish hisoblanadi.

XULOSA

Kashtachilik san‘ati uzoq tarixga ega bo‘lib, o‘zining nafisligi, milliy madaniyatga bo‘lgan sadoqati va badiiy ifodasi bilan ajralib turadi. Ushbu tadqiqot kashtachilik san‘atining zamonaviy moda bilan qanday uyg‘unlashayotganini, uning dizayndagi o‘rni, texnologiyalar bilan integratsiyasi va iqtisodiy imkoniyatlarini chuqur tahlil qildi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki:

-Kashtachilik an‘anaviy hunarmandchilik bo‘lishiga qaramay, zamonaviy modada ham faol qo‘llanilmoqda.

- O‘zbek milliy naqshlari global modada o‘z o‘rniga ega bo‘lib, ko‘plab xalqaro dizaynerlar tomonidan qo‘llanilmoqda.

- Innovatsion texnologiyalar (3D dizayn, kompyuterlashtirilgan tikuv mashinalari, lazer texnologiyalari) kashtachilik san‘atini yanada rivojlantirish imkonini bermoqda.

- Kashtachilik ekologik moda yo‘nalishi bilan uyg‘unlashib, barqaror modaning ajralmas qismiga aylanmoqda.

- Hunarmandchilik mahsulotlariga bo‘lgan talabning oshishi kashtachilikni iqtisodiy jihatdan ham istiqbolli soha ekanligini isbotlamoqda.

Shu bilan birga, kashtachilikni rivojlantirish jarayonida bir qator muammolar ham mavjud:

- Qo‘l mehnatiga asoslangan kashtachilikning zamonaviy ishlab chiqarish jarayonlariga moslashishi qiyin.

- Hunarmandlarning mehnatini yetarlicha qadrlash va munosib daromad manbai yaratish masalasi dolzarb bo‘lib qolmoqda.

- Milliy kashtachilik an‘analarini saqlab qolish va zamonaviy moda bilan uyg‘unlashtirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Kashtachilik san‘ati o‘zining betakrorligi va milliy o‘ziga xosligi bilan nafaqat O‘zbekistonda, balki xalqaro modada ham alohida o‘rin egallashi mumkin. Buning uchun an‘anaviy usullarni modernizatsiya qilish, yosh avlodga kashtachilik sirlarini o‘rgatish va hunarmandlarni qo‘llab-quvvatlash zarur.

REFERENCES:

1. Karimova, S. (2018). *O‘zbek milliy kashtachiligi va uning rivojlanish bosqichlari*. Toshkent: “San’at” nashriyoti.
2. Xudoyberdiyeva, M. (2019). “O‘zbek kashtachilik san’ati va uning zamonaviy dizayndagi o‘rni”. *O‘zbekiston san’at va dizayn jurnali*, №4, 56–64-betlar.
3. UNESCO (2021). “Traditional Embroidery as a Cultural Heritage”. UNESCO Official Website. Retrieved from: <https://www.unesco.org>
4. Ismoilova, N. (2023). “Kashtachilik va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi”. *Xalqaro moda va dizayn konferensiyasi materiallari*, 215–220-betlar. Toshkent: “Dizayn va hunarmandchilik” nashriyoti.
5. O‘zbekiston Hunarmandlar uyushmasi (2024). “Milliy kashtachilik san’atining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyalari”. Retrieved from: <https://www.hunarmand.uz>

